

מקורות לחבורה בענין תרומת הדשן

שלמה צוקר
י"ז בתמוז

הלא גם הרמת הדשן מעל המזבח היה עושה הכהן בעצמו ובבגדי כהונה, אף שהיה אפשר לזר לעזות עבודה זו ע"י כלי מרחוק, או הכהן בלא בגדי כהונה.

8. במדבר רבה סוף"ד, מצוטט בתורה שלמה וי' ו:ג, והערתו שם.

מד*

א"ר יהודה הלוי ב"ר שלום אין מעשיו של הקב"ה כמעשה ב"ו, למה, עבד מגידס של ב"ו יש לו כלים נאים, בשעה שהוא יוצא לשוק הוא לובשם, אבל בשעה שהוא עומד לבשל פושת את היפים ולובש מקורעים וזוסטא. ועוד בשעה שהוא גורף את הכירים ואת התנור הוא לובש רעים מהם, אבל לפני הקב"ה בשעה שכהן גורף את המזבח ומדשנו היה לובש כלים מעולים שנא' ולבש הכהן מדו בד וגו' בשביל והרים את הדשן, למה כן, אלא להודיעך שאין גאווה לפני המקום.

9. תלמוד בבלי מסכת מעילה דף ט עמוד א

גמ'. איתמר, הנהנה מאפר תפוח שעל גבי המזבח, רב אמר: אין מועלין בו, ורבי יוחנן אמר: מועלין בו. לפני תרומת הדשן - כולי עלמא לא פליגי דמועלין בו, כי פליגי - לאחר תרומת הדשן; רב אמר אין מועלין בו - הרי נעשה מצותו, ור' יוחנן אמר: כיון דכתיב ולבש הכהן מדו בד וגו' - כיון דצריך לבגדי כהונה בקדושתיה קאי.

10. Rabbi Samson Raphael Hirsch, Vayikra 6:3

Before the Fire of the new day was laid and lit, the ritual of the "lifting up" ordered in this verse – had to be performed. This act of the תרומת הדשן does not belong to the preparation of the Altar for the service of the new day just beginning, this is done by the הוצאת הדשן prescribed in the next verse. תרומת הדשן is rather to be considered as the final conclusion of the service of the preceding day. It is an in itself, and may only be done by a כשר in complete priestly vestments. Just as in v. 8, speaking of the והרים את [sic], והרים ממנו מקומצו, מנחה, it says: והרים את [sic] so here the הדשן is the lifting out of a קומץ of the ashes of the offering-fire. After the priest had clothed himself in the vestments of the Mikdosh, he lifted a whole handful of the ashes out of the offering-fire of the day which was then ending, ושמו, and laid it down "deliberately, to be left completely there and not scattered" – ושמו בנחת, ושמו כולו, - on the east side, next to the ramp of the Altar, (Yoma 23b & 24a; Tamid 63a; Temura 34a). Just as the קומץ of the מנחה serves as אזכרה for the whole, that it may be remembered before God, so may this קומץ of the הדשן have been laid down as a remembrance of the devotion represented by the sacrifices of the past day to God and to His holy Torah, and indeed, במזרה, primarily for the permanent consciousness of the Nation.

11. תלמוד בבלי מסכת יומא כב.

משנה. בראשונה, כל מי שרוצה לתרום את המזבח - תורם. ובזמן שהן מרובין - רצין ועולין בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות זכה. ואם היו שניהן שוין - הממונה אומר להן: הצביעו. ומה הן מוציאים - אחת או שתיים. ואין מוציאים אגודל במקדש. מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו. וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה - התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס. ארבע פייסות היו שם, וזה הפייס הראשון.

גמרא. והא מעיקרא מאי טעמא לא תקינו לה רבנן פייסא? - מעיקרא סבור: כיון דעבודת לילה היא - לא חשיבא להו, ולא אתו. כיון דחזו דקאתו ואתו לידי סכנה - תקינו להפייסא. - והרי איברי

1. ויקרא פרק א

א וידבר יקוק אל משה לאמר. ב. צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו. ג. ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח. ד. ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור. ה. והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הפהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים. ו. אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ז. וזאת תורת המנחה הקרב אתה בגי אהרן לפני יהוה אל פני המזבח. ח. והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזפרתה ליקוק.

2. תלמוד בבלי פסחים סה:

תניא אמר להן ר' יהודה לחכמים לדבריכם למה פוקקין את העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם

3. רש"י לויקרא ו:ג.

"והרים את הדשן - "היה חותה מלא המחנה מן המאוכלות הפנימיות ונותנן במזרחו של כבש "והוציא את הדשן - (תמיד כת, ב) הצבור בתפוח כשהוא רבה ואין מקום למערכה מוציאו משם ואין זה חובה בכל יום אבל התרומה חובה בכל יום

4. מהר"ם ש"ק על תרי"ג מצות מצוה קל"ב

מ"ע להרים את הדשן מעל המזבח בכל יום שנאמר והרים את הדשן והוא עבודה אליבא דכ"ע גם בהוצאת הדשן אמרי' בירושלמי דאסור בזרים ואפי' בכהן בע"מ

5. ספר החינוך, עשה קל"א

משרשי מצוה זו, מה שכתבנו למעלה, להגדיל כבוד הבית ולהדרו בכל יכלתנו מן הטעם שאמרנו שם, ונוי הוא למזבח לפנות הדשן ממקום שראוי להדליק בו האש. ועוד שהאש דולק יפה כשאין תחתיו דשן... מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה (יומא כ"ג ע"ב) שהרמת הדשן היא עבודה מעבודות הכהונה, ובגדי הכהונה שהיו תורמין בהן הדשן היו פחותין מן הכלים שמשמש בהן שאר עבודות, שנאמר (שם, שם ד') ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים. ואף על פי שפסוק זה נאמר בהוצאת הדשן אל מחוץ למחנה, מכל מקום גם בתרומת הדשן, דהיינו כשמסלק אותה מעל המזבח ומורידה לרצפה שאצל המזבח, יש לנו ללמוד גם כן שאין ראוי לעשות אותה מלאכה באותן בגדים שהוא משמש. ונאמר בזה על דרך משל, בגדים שבשל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו.

6. ספר מצוות גדול עשין סימן קצא-קצב

הזהירה תורה להדליק אש בכל יום על המזבח (ע"פ רמב"ם הקדמת הלכות תמידין ומוספין אות ב). וכן הזהירה תורה לעשות תרומת הדשן בכל יום, שנאמר בפרשת צו (ויקרא ו, ב - ו) זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו, ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח, ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור, והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה:

7. ירושלמי שבת י"ג, מצוטט בתורת תמימה וי' ו:ג, והערתו שם, יז

ירו' - והרים את הדשן, ללמדך שאין גדולה בפלטרין של מלך ת"ת - ר"ל שאין לאדם להראות עצמו בגדולה לפני הקב"ה ואפי' אם הוא גדול ומכובד, ואפי' בעבודה שאינה מכובדת בעולם, כי

ופדרים, דעבודת לילה היא, ותקינו לה רבנן פייסא! - סוף עבודה דיממא היא. - האי נמי תחלת עבודה דיממא היא, דאמר רבי יוחנן: קידש ידיו לתרומת הדשן - למחר אין צריך לקדש, שכבר קידש מתחילת עבודה. - אימא: שכבר קידש מתחילה לעבודה. איכא דאמרי: מעיקרא סבור: כיון דאיכא אונס שינה - לא אתו, כיון דחזו דאתו, וקאתו נמי לידי סכנה - תקינו לה רבנן פייסא. - והרי איברים ופדרים דאיכא אונס שינה, ותקינו לה רבנן פייסא! - שאני מיגנא ממיקם. ותקנתא להך גיסא הואי? תקנתא להאי גיסא הואי, דתניא: מי שזכה בתרומת הדשן (יזכה) + מסורת הש"ס: [זכה] + בסידור מערכה ובשני גזירי עצים! - אמר רב אשי: שתי תקנות הוו; מעיקרא סבור לא אתו, כיון דחזו דקאתו, ואתו נמי לידי סכנה - תקינו לה פייסא, כיון דתקינו לה פייסא - לא אתו. אמרי: מי יימר דמתרמי לן? הדר תקינו לה: מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה, ובשני גזירי עצים, כי היכי דניתו וניפייסו.

12. ר"ח יומא כב.

ומפני מה לא תקנו פייס בתרומת הדשן משום דעבודת לילה הוא ולא אתו. והרי איברים ופדרים שפקעו מעל המזבח בלילה שמחזרין ע"ג המזבח דעבודת לילה היא ותקינו [לה] פייס. ודחינן האי סוף עבודה דיממא הוא. הא נמי תחלת עבודת היום היא. דא"ר יוחנן קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש. שכבר קדש מתחלת עבודה. ודחי' אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה. ולעולם עבודת לילה היא

13. ריטב"א יומא כב.

אימא שכבר קידש מתחלה לעבודה. פי' דיחוייא בעלמא הוא דמדחי לפום האי לישנא קמא, אבל לא ידך לישנא דאמרין בסמוך, מימרא דרבי יוחנן כפשטא, והכין סוגיא בשילהי פירקין (כ"ז ב') כדבעינן למימר לקמן בס"ד.

14. רש"י יומא כב.

כיון דעבודת לילה היא - הואיל והוכשר בלילה - לא חשיבא ליה לכ הנים - ולא אתולאינצויי עלה. סוף עבודה דיממא היא - שהוא גמרו של קרבן שנשחט ביום ונזרק דמו ביום, לכחשובה בעיני הכהנים לבא לריב עליה. מתחילת עבודה - אלמא: תחילת עבודה קרי לה. אמרי מי יימר דמתרמי - לא חשיבא עליהו למיטרח עלה מספיקא.

15. בית הבחירה להמאירי יומא כב.

ומשנתנו מיהא אינה אלא בתרומת המחנה על הדרך שהזכרנו ואע"פ שתרומה זו בכל יום מצות עשה ועבודה גמורה הואיל ומ"מ עניינה היה בכלים פחותים וכן שצפרו עליה בגמ' שהיה זמנה בשעת אונס שינה מצד שהיה הרוצה לזכות בה צריך להשכים עליה סמוך לקריאת הגבר כמו שביארנו בפרק ראשון כ' א' היו סבורים עליה שלא להיותה נערכת אצל הכהנים עד שיהו קופצים עליה בחבה והיו מתייראין שאם יפייסו עליה לא יהו מטריחין עצמן לנדד שנתם עליה מספק שרוב בני אדם עצלים בשעת אונס שינה ואף הזריזים אחר שעל הספק הם עומדים מתרשלים בה ומתוך כך הפקידוה לזכות בה בלא גורל כל כהן שיהא רוצה לתרום ושיהא קודם בכך ובלבד שיהא מבית אב של אותו היום ונמצאו הזריזין סומכין על זריזותם ועומדים אחר שאין הדבר תלוי אלא בזריזות

16. תוספות ישנים יומא כב.

בזמן שהן מרובין רצין בכבש כו'. ותימה כיון דעבודה היא כדאמרי' בגמרא א"כ איך רצין... הרי איברים ופדרים דליליא ותקינו להו רבנן פייסא פי' ולא חיישינן דילמא לא אתו אלא תיקנו פייס ותימה וכי אותן של אברים ופדרים מספק הן באין והא אמרינן לקמן בפירקין (דף כו א) הזוכה בתמיד של שחר הוא הזוכה בתמיד של בין הערבים ואפי' למאי דבעילמימר שחוזרין ומפייסין לתמיד של בין הערבים קאמר לקמן דמצפרא אתו א"כ היו הוידועין מבעוד יום מי המעלה אברים למזבח ומה עניינם לתרומת הדשן שלא היו יודעין מבעוד יום ואומר רבי דסבירא ליה לתלמודא דאפילו היו עושין הפייס של תרומת הדשן מבעוד יום יש לחוש כי גם אותו שזכה בפייס יפשע ולא

יעמוד כיון שהאחרים לא יקיצוהו משנתו כי לא יעמודו ואם (לא) היו חוששין בפייס של תרומת הדשן אם כן לא יעשוהובלילה [ויתאספון] מבעוד יום וליכא למיחש למידי אלא ש"מ שאף כשיעשוהו לפייס מבעוד יום יש לחוש שמא יפשע כיון שלא יעמידוהו אחרים משנתו ולכן לא תיקנו בו פייסמתחילה ולהכי פריך הרי אברים ופדרים כו' שזכה בהן האחר מבעוד יום ותיקנו

17. תלמוד בבלי מסכת יומא כג:

תנו רבנן: ופשט... ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן - שומעני כדרך יום הכפורים, שפושט בגדי קודש ולובש בגדי חול. תלמוד לומר: ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים - מקיש בגדים שלובש לבגדים שפושט, מה להלן בגדי קודש - אף כאן בגדי קודש. אם כן מה תלמוד לומר אחרים - פחותין מהן. רבי אליעזר אומר: אחרים והוציא - לימד על הכהנים בעלי מומין שכשרין להוציא הדשן. אמר מר: אחרים - פחותין מהן, כדתנא דבי רבי ישמעאל. דתנא דבי רבי ישמעאל: בגדים שבשל בהן קדרה לרבו - לא ימזוג בהן כוס לרבו.

18. תורת כהנים, צו פרק ב סי' ו

[ו] "ופשט..ולבש" - יכול כמצות יום הכפורים יהיה פושט בגדי קדש ולובש בגדי חול? תלמוד לומר "בגדיו...בגדים" -- מקיש בגדים שלובש לבגדים שפושט. מה בגדים שפושט - הראויים למלאכתו, אף בגדים שלובש - הראויים למלאכתו. אם כן למה נאמר "אחרים"? -- פחותים מהם. ר' אלעזר אומר "אחרים והוציא את הדשן" -- לימד על בעלי מומין שיהיו כשרים להוציא את הדשן.

19. ראב"ד לתורת כהנים פרשת צו פרק ב סי' ו

ופשט ולבש יכול כמצות יום הכפורים יהא פושט ולובש כו'. במסכת יומא הכי גרסינן לה יכול יהא פושט בגדי קדש ולובש בגדי חול ת"ל בגדיו בגדים מה בגדים שפושט בגדי קדש אף בגדים שלובש בגדי קדש, והכי פירושה יכול כמצות יום בכפורים שיש בו שנוי בגדים מבגדי לבן לבגדי זהב ובגדים שראויין לעבודה זו אינן ראויין לעבודה זו אף כאן יהא פושט מבגדים הראויים לעבודת הדשן ולובש בגדים שאינן ראויין לה ומאי ניהו מבגדי קדש לבגדי חול שהרי כהן הדיוט אינו ראוי לבגדי זהב כלל. ת"ל בגדיו בגדים מקיש וכו'. מה בגדים שפושט בראויים למלאכתן פי' ראויים לעבודה אף בגדים שלובש ראויים למלאכתן כלומר לעבודת הדשן דהיינו מבגדי קדש לבגדי קדש

20. רש"י יומא כג:

הכי גרסינן - בתורת כהנים: ופשט ולבש יכול במצות יום הכפורים, תלמוד לומר בגדיו בגדים, וגורסא שבתלמוד האריכה בלשונה: שומעני כדרך יום הכפורים פושט בגדי קודש ולובש בגדי חול, תלמוד לומר כו', וזהו פירושה: ופשט ולבש האמור בהוצאת הדשן שבתפוח אל מחוץ למחנה הכתוב אחר תרומת הדשן ופשט את בגדיו ולבש בגדים וגו' יכול שמטיל עליו חובה לשנות בגדיו בין תרומה להוצאה אם בא להוציא דשן שעל התפוח אחר ההרמה מיד, כדרך שהיא חובה על כהן גדול בחמש עבודות שביום הכפורים, שמשנה בגדיו בכל העבודות בין זו לזו, ראשונה בבגדי זהב, שניה בבגדי לבן, שלישית בשל זהב, רביעית בבגדי לבן - אף זה ישנה, וזה שאין לו לשנות מבגדי לבן לבגדי זהב - שהרי הדיוט הוא ואינו משמש בבגדי זהב - ישנה בבגדי קודש שהרים בהן, כמו שנאמר ולבש הכהן מדובד ויפשט אותם וילבש בגדי חול שלו, ויוציא הדשן.

21. רש"י לויקרא ו:ד

"ופשט את בגדיו - (יומא כג, ב) אין זו חובה אלא ד"א שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו לכך ולבש בגדים אחרים פחותין מהן

22. רמב"ן לויקרא ו:ד

"ופשט את בגדיו" - אין זה חובה אלא דרך ארץ שלא ילכלך בגדים שהוא משמש בהם בהוצאת הדשן בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל

ימזוג בהן כוס לרבו לכך אמר ולבש בגדים אחרים פחותים מהם לשון רש"י והכונה לרבותינו בזה לומר שהוצאת הדשן צריכה בגדי כהונה ואין "בגדים אחרים" בגדי חול אבל לא ידעתי מנין אמר הרב שאינה חובה כי נראה שמצוה היא על הכהן שהבגדים שיעשה בהם הקרבנות גם הרמת הדשן יהיו בגדים נקיים לא ישמש באותן אשר הוציא הדשן והמצוה מדרך מוסר העבד לרבו ולכך יהיו לכהנים הבגדים החמודות לעבודות והפחותים להוצאת הדשן וכל זה לפי הסברה הזו שכתבה הרב אבל יש מרבותינו שם במסכת יומא (כג) אומר שאין הוצאת הדשן צריכה בגדי כהונה ויאמר ולבש בגדים אחרים בגדי חול ופשוטו של מקרא בכך הוא שיצוה עליו שלא ילכלך בגדי הבד בגדי הקדש בהוצאת הדשן אבל ילבש בגדי חול

23. בית הבחירה להמאירי כג: (ד"ה נאמר בתורה)

ו"מ שהמקרא נדרש להרמה ר"ל שלא נאמר בגדים פחותים אלא להרמה אבל הוצאה אינה טעונה בגדי כהונה שאינה עבודה אלא שמ"מ אין בעלי מומין מוציאין אותה:

24. ריטב"א יומא כג: (ד"ה אם כו)

פי' כגון שחקים ולומר שתהא חובה בשחקים.

25. תוספות ישנים יומא כג: (ד"ה כד)

ומ"מ בהוצאת הדשן דוקא בעינן פחותין:

26. רש"י יומא כג:

תלמוד לומר: בגדי - בגדים, ומה תלמוד לומר אחרים - פחותין מהן - כגון שחקים, או מפשתן שאינו מוצהב ואין דמיהם יקרים, שהאפר מלכלכם כשנושאו חוץ למחנה, גנאי למלך שיהא משמש בהן על המזבח בעבודת אכילה לפי שנתעשנו ונתלכלכו בבישול קדירה, אף כאן, לענין הוצאתהדשן - אין כבוד המלך לשרת בהן שירות אחר.

27. רש"י יומא יב:

את השחקין - שאף השחקין כשרים לעבודה, ואני שמעתי: להביא שחקים דוקא, משום בגדים שבשל בהן קדרה לרבו לא ימזוג בהן כוס לרבו, ואין נראה בעיני, דבשלמא גבי הוצאת הדשן אמרינן לקמן /יומא/ (כג, ב) הכי - מפני שהבגדים מתבזים ומתלכלכין בהן, אבל תרומת הדשן שאינו אלא מלא מחתה ליום, כדאמרינן במסכת תמיד (ד, א) ואין שם לכלוך בגדים.

28. בית הבחירה להמאירי יומא כא:

אמר המאירי כבר התחלנו לבאר שתרומת הדשן שבכל יום מעל המזבח עבודה היא וטעונה קידוש ידים ורגלים ואינה נעשית אלא בבגדי כהונה אלא שמ"מ לא היו אותם הבגדים חשובים כשאר הבגדים שהיו עובדים בהם שאין דרך שיהא אדם מוזג לרבו כוס באותן הבגדים שמבשל בהם קדירה לרבו וזהו שנאמר בפסוק במצות הרמה ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ואין הכוונה שיהיו בגדי חול שהרי עבודה היא וטעונה בגדי כהונה כמו שביארנו אלא שיהיו פחותים משאר הבגדים עד שיוכר בהן שאין אלו בגדים המוכנים לשאר העבודות

29. בית הבחירה להמאירי יומא כג:

ויש חולקין לומר שהתרומה עבודה גמורה ובבגדים חשובים ולא נאמר בגדים פחותים אלא להוצאה שאינה עבודה ומ"מ טעונה בגדי כהונה פחותים ואין בעלי מומין עושין אותה

30. רש"י, יומא כג:

אחרים והוציא לימד על הכהנים בעלי מומין - האי אחרים אכהן קאי, כלומר כהנים שהן אחרים, מרוחקים משאר עבודות - כשירין לעבודה זו.

31. חזקוני, ויקרא ו:

והוציא. ולהוציא את הדשן אין כהן כתוב כאן, למד על בעלי מומין שהן כשרים להוציא את הדשן.

32. ר' הלל לספרא צו פרק ב סי' ד

לימד על בעלי מומין וכו'. כלומר אחרים היינו בעלי מומין דאיתנהו אחר' מהנהו דהוו בהרמת הדשן דהתם הוו תמימין והכי בעלי מומין.

33. ראב"ד לספרא צו פרק ב סי' ד

אם כן למה נאמר אחרים פחותים מהם ר' אליעזר אומר אחרים והוציא את הדשן למד על בעלי מומין וכו'. קסבר ר' אליעזר הוצאת הדשן לאו עבודה היא כלל הילכך לא בעיא נמי בגדי כהונה.

34. תוספות ישנים כג: ד"ה יש

לר' אליעזר בעלי מומין כשרים להוצאה דלאו עבודה היא אע"ג דט עונה ארבעה כלים

35. ריטב"א יומא כג:

אם כן מה תלמוד לומר אחרים אחרים פחותין מהם. פי' כגון שחקים ולומר שתהא חובה בשחקים. רבי אליעזר אומר אחרים והוציא לימד על כהנים בעלי מומין שכשרים להוצאת הדשן. פי' דסבירא ליה דכי כתיב אחרים אוהוציא קאי, שיהא כהן המוציא את הדשן כהן אחר כלומר אפילו בעל מום, ולפום פשטא משמע דבהא פליג רבי אליעזר על תנא קמא, אבל מודה הוא דבעינן בגדי קדש מהיקישא דלעיל, אבל בנמוקי הרב החסיד ז"ל פירש דכיון דמכשר לה בכהנים בעלי מומין אין להצריך בה בגדי קדש

36. תוספות יומא כג:

יש עבודה שכשרה בשני כלים - אבל איפכא לא תקשי לך יש לך דבר שאינו עבודהטעונה בגדי כהונה כלל דהא לא קשה דגזירת הכתוב הוא להחמיר שהרי אין בזה איסוראם לובש בגדי כהונה שלא בעידן עבודה דמסקינן לקמן בריש פרק בא לו (דף סט.). דבגדיכהונה ניתנו ליהנות בהן וגדולה מזו אמרינן לר' יוחנן דבין הוצאה בין הרמה בארבעהכלים בין לתנא קמא בין לר"א דתרווייהו מודו דמקיש בגדים שלובש לבגדים שפושט ואפי"הכי לר' אליעזר בעלי מומין כשרים להוצאה דלאו עבודה היא אע"ג דטעונה ארבעה כליםוקשה לי לריש לקיש דמוכח דלאו עבודה היא מדלא אצרכה קרא ארבעה כלים א"כ למהלי קרא לרבי אליעזר להכשיר בעלי מומין ומאי טעמא דתנא קמא דפסל בעלי מומיןלהוצאה ויש לומר משום דבעל מום חשיב כמו זר דס"ד אמינא וכי תעלה על דעתך שזרובעל מום קריבים לגבי המזבח ולהכי צריך קרא לר"א והיינו טעמא דתנא קמא דפסל.

37. תוספות ישנים יומא כג:

אחרים והוציא לימד על כהנים בעלי מומין כו'. ולא פליג אדרשת תנא קמא אלא דריש מדסמכיה אחרים לוהוציא דקאי נמי אכהנים כי אע"פ שפחותין משאר כהנים שכשרים:

38. תוספות רא"ש יומא כג:

אחרים והוציא לימד על כהנים בעלי מומין וכו'. ולא פליג כלל אדרשא דת"קאלא דריש מדסמך אחרים לוהוציא דקאי נמי אכהנים, לפי שפחותין ומובדלין משארכהנים כשרים.

39. תלמוד בבלי מסכת יומא כג: כד.

אמר ריש לקיש: כמחלוקת בהוצאה - כך מחלוקת בהרמה. ורבי יוחנן אמר: מחלוקת בהוצאה, אבל בהרמה - דברי הכל עבודה היא. מאי טעמא דריש לקיש? - אמר לך: אי סלקא דעתך עבודה היא - יש לך עבודה שכשירה בשני כלים? - ורבי יוחנן: גלי רחמנא בכתנות ומכנסים - והוא הדין למצנפת ואבנט. ומאי שנא הני? - מדו בד, מדו - כמדתו, מכנסי בד - לכדתניא: מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים - שנאמר ומכנסי בד ילבש על בשרו. - וריש לקיש: מדו כמדתו - מדאפקיה רחמנא בלשון מדו. שלא יהא דבר קודם למכנסים מעל בשרו נפקא. נימא כתנאי: על בשרו מה תלמוד לומר ילבש - להביא מצנפת ואבנט להרמה, דברי רבי יהודה. רבי דוסא אומר: לרבות בגדי כהן גדול ביום הכפורים, שכשירין לכהן הדיוט.

אמר רבי: שתי תשובות בדבר; חדא: דאבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט, ועוד: בגדים שנשתמש בהן קדושה חמורה תשתמש בהן קדושה קלה? אלא, מה תלמוד לומר ילבש - לרבות את השחקים, והניחם שם - מלמד שטעונוני גניזה. רבי דוסא אומר: ראוי הן לכהן הדיוט. ומה תלמוד לומר והניחם שם - שלא ישתמש בהן יום הכפורים אחר. מאי לאו בהא קא מיפלגי; דמר סבר: עבודה היא, ומר סבר: לאו עבודה היא! - לא, דכולי עלמא - עבודה היא, והכא בהא קא מיפלגי; מר סבר: צריכא קרא לרבוויי, ומר סבר: לא צריכא קרא לרבוויי.

40. פירושים לויקרא ו:ג

אונקלוס	וילבש כהנא לבושיין דבוץ
חזקוני	מדו בד, הם כתונת מצנפת ואבנט שכולם בד
אבן עזרא	מדו חלוק
רש"י	מדו בד היא הכתונת (ורמב"ן חולק)

41. רש"י יומא כג:

כמחלוקת בהוצאה - כשם שרבי אליעזר מכשיר בעלי מומין להוצאה, כך מכשירן להרמה.

42. ריטב"א יומא כ"ג

אי ס"ד עבודה היא וכי יש לך עבודה שכשרה בשני כלים. ק"ל ואמאי לא קשיא ליה הכי לתנא קמא דסבר דבעינן כהן תמים ובגדי קדש, ו"ל דאיהו לכולי עלמא סבירא ליה דאפילו תרומת הדשן אינה עבודה שלימה כיון שהיא כשרה בשני כלים, אלא שגזירת הכתוב היא לתנא קמא דכיון דיש בה צד עבודה, שתהא צריכה כהן תמים, ואילו סבירא ליה הכי לרבי אליעזר לא הוה נחית תרי דרגי בהוצאת הדשן שתהא בבעל מום ובגדי חול, אלא ודאי דבתרומת הדשן נחית חדא דרגא לאכשורי בכהן בעל מום ובהוצאת הדשן דגרעי טפי נחית ליה חדא דרגא למיהוי אף בבגדי חול, וזה הפירוש כפי שיטת החסיד ז"ל.

43. בית הבחירה להמאירי יומא כג: (ד"ה נאמר בתורה)

ונמצא שהתרומה טעונה ארבעה בגדים כשאר העבודות שלא מצינו עבודה כשרה בשני כלים ולדעתינו תרומה והוצאה שוות לענין זה וכן הוצאה אינה כשרה בבעלי מומין כתרומה עצמה ויש חולקין לומר שהתרומה עבודה גמורה ובבגדים חשובים ולא נאמר בגדים פחותים אלא להוצאה שאינה עבודה ומ"מ טעונה בגדי כהונה פחותים ואין בעלי מומין עושיין אותה ויש מכריעין ששתיהן בבגדים פחותים אלא שאותם שבהוצאה צריך שיהו פחותים יתר על אותם של הרמה ו"מ שהמקרא נדרש להרמה ר"ל שלא נאמר בגדים פחותים אלא להרמה אבל הוצאה אינה טעונה בגדי כהונה שאינה עבודה אלא ש"מ אין בעלי מומין מוציאין אותה:

44. תלמוד בבלי מסכת יומא דף כד.

בעי רבי אבין: תרומת הדשן בכמה? מתרומת מעשר ילפינן לה או מתרומת מדין ילפינן לה? - תא שמע, דתני רבי חייא: נאמר כאן והרים ונאמר להלן והרים, מה להלן בקומצו - אף כאן בקומצו. אמר רב: ארבע עבודות זר חייב עליהן מיתה: זריקה, והקטרה, וניסוך המים, וניסוך היין. ולוי אמר: אף תרומת הדשן. וכן תני לוי במתניתיה: אף תרומת הדשן. מאי טעמא דרב - כתיב ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת. עבדת מתנה - ולא עבודת סילוק, ועבדתם - עבודה תמה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה. - ולוי: רבי רחמנא לכל דבר המזבח. - ורב: ההוא לאתווי שבע הזאות שבפנים, ושבמצורע. ולוי נפקא ליה מדבר וכלדבר. - ורב דבר וכל דבר לא דריש. - ואימא: לכל דבר המזבח - כלל, עבדת מתנה - פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט, עבודת מתנה - אין, עבודת סילוק - לא! - אמר קרא ולמבית לפרכת ועבדתם אל מבית לפרכת הוא דעבודת מתנה ולא עבודת סילוק הא בחוץ אפילו עבודת סילוק....

45. רש"י ליומא כד. ומסורת הש"ס

מתרומת מעשר ילפינן לה - דהא והרים כתיב, לשון והרמותם ממנו (במדבר פרקי ח) והויא באומד, אחד מעשרה* בדשן המערכה.

*מסורת הש"ס - אחד ממאה

או מתרומת מדין - דכתיב (שם / במדבר / לא) והרמות מכס לה' וגו' אחד נפש מחמש המאות.

תא שמע - דמהרמת קומץ ילפינן לה, לא יפחות מאומד מלא הקומץ, ואם רצה להוסיף - יוסיף, דהא ליכא למימר דווקא קאמר, דהא לא אפשר לפשוט ברמץ גחלים רותחות ידיו לקמוץ.

46. ר"ח ליומא כד.

בעי ר' אבין תרומת הדשן בכמה מתרומת מעשר ילפינן לה והוא חלק אחד מעשרה כדכתיב והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר. או מתרומת מדין כדכתיב אחד אחוז מן החמשים

47. תוספות ליומא כד.

אבל תימה לי מאי שנא דלא נסתפק אי מוהרים ממנו בקומצו גמרינן דמאיא ליה טפי מכולהו דבאידי ואידי כתיב והרים ו"ל משום דלא מצינו למיגמר לגמרי כי התם שיתרום תרומת הדשן בקומצו פן יכזה כמו שפרש"י להכי לא הוה ס"ד למילף מיניה ואפילו הכי פשיט דגמרינן מיניה כיון דמאי ליה דבאידי ואידי והרים כתיב.

48. ריטב"א יומא כד. (ד"ה תא שמע)

אי נמי דמידי דמזבח ממידי דמזבח אית לן למילף?

49. רש"י יומא כד.

עבודת מתנה - שאתה נותן על המזבח, ולא עבודת סילוק שאתה מסלק וסר מעל המזבח, כגון תרומת הדשן.

50. ריטב"א יומא ס.

דשאני הוצאת כף ומחתה שאינה אלא עבודת סילוק ואינה לכפרה וכי כתיב חוקה בעבודות שהן לכפרה כתיבא...

51. בית הבחירה להמאירי יומא כד. (ד"ה הזר)

ומ"מ אינו חייב מיתה בכל העבודות אלא בעבודה שיש בה ב' דברים אחד שעובד עבודה שהיא גמר עניינה ואין אחריה עבודת אחרת באותו ענין והאחר שתהא עבודה שאותו ענין שהוא עובד הוא נתנית דבר על המזבח אבל סילוק דבר ממנו או מאיזה מקום שבמקדש כגון הרמת הדשן או דישון מנורה וכיוצא באלו אע"פ שלוקה הואבכולן אינו חייב מיתה

52. ר"ח יומא כד.

ולוי אמר אף זה שהרים תרומת הדשן חייב מיתה שנא' דבר המזבח. ואפי' זה.

53. רש"י יומא כד.

לכל דבר המזבח - לרבות עבודת סילוק אם עבודה תמה היא, כגון תרומת הדשן.

54. תוספות ישנים יומא כד. (ד"ה רבי)

רבי רחמנא לכל דבר לרבות עבודת סילוק... וא"ת אמאי לא מוקי ליה לקרא לרבות הוצאת כף ומחתה ודישון מזבח הפנימי והמנורה ו"ל שאינן עבודות [חמורות] ואינן חשובות סילוק כתרומת הדשן שהיא על המזבח:

55. תוספות ישנים יומא כד. (ד"ה ואימא)

יש לדחות דהכי פריך דבשלמא מעבודת סילוק ליכא לרבוויי אלא תרומת הדשן דעדיפא מכולהו שהיא על המזבח והוצאת הדשן פחותה משאר עבודות אע"פ שהיא על המזבח שהיא בבגדים פחותים

56. תוספות ישנים יומא כד. (ד"ה לרבות)

מיהו יש לדחות דלא בעי לרבוויי אלא עבודות חמורות וחשובות שיהו על המזבח כדפי' לעיל וכי האי גוונא מפרש בסוף פירקין דפשיטא ליה לתלמוד דאין זר חייב אלא על עבודות שאינן נעשות בלילה ואע"ג דלא אשכחן מיעוטא

57. תוספות הרא"ש יומא כד.

וא"ת אמאי לא מוקי לה לקרא לרבות הוצאת כף ומחתה ודישון מזבח הפנימי דעבודות תמות הן, וי"ל דאינן עבודות גמורות וחשובות כמו תרומת הדשן שאינה באה לנקות המקום שיהיה ראוי לעבודה אחרת אלא מצות המקום היא,

58. תוספות יומא כד.

ולוי רבי רחמנא לכל דבר המזבח - הכא לא הוה מצי למיפרך ומה ראית לרבות עבודת סילוק ולמעוטי עבודה שאינה תמה דיש לומר דעבודת סילוק דבר המזבח היא אבל עבודה שאין תמה אינה במזבח אבל קשה לי אם כן ליחייב אסידור מערכה נמי דהא עבודת מזבח נמי היא ומה ראית למעט אותה ולרבות עבודת סילוק אלא יש לומר תרומת הדשן עדיפא שקודמת לכל.

59. חידושי הגר"ז מסכת זבחים דף יא עמוד ב

גמ' נרות... ומקור לזה יראה מהא דכתב רש"י ביומא (דף כ"ד ע"ב) על הא דאיבעי' להו שם עבודתסילוק בהיכל אי זר חייב עליה מיתה, וכתב רש"י עבודת סילוק בהיכל והיא עבודה תמה כגון דישון מזבח הפנימי והמנורה, וקשה טובא הלא איתא בגמרא שם דהטבת הנרות אינה עבודה תמה כיון דיש אחריה הדלקה, וא"כ דישון אין זה עבודה תמה, וא"כ למ"ל לעיל לאיפטורי משום עבודת סילוק הא בלא"ה מיפטר משום שאינה עבודה תמה, אלא ודאי כמוש"כ שיש שני דינים בדישון המנורה, דהדישון שהוא מחמת הטבת הנרות אין לפטור משום עבודת סילוק ולא מיפטר אלא משום שאינה עבודה תמה כיון דאיכא אחריה הדלקת נרות, אבל במצות דישון מחמת הדשן בעצמו דא"ז דין במנורה היא באמת הוי עבודה תמה, דהא בדשן לא יהיה עוד אחריה עבודה ולא מיפטר רק משום שהיא עבודת סילוק, וכן איתא בהדיא ברמב"ם בהל' ביא"מ (פ"ט ה"ה וה"ח).

60. שיעורי הגר"ד עבודת יוה"כ פרק שני, דף 47-46

על מנת להסביר את דברי הרמב"ן, יש להקדים ולעייין בדברי התוספות להלן (נט. ב ד"ה והרי). התוספות שם הששו: "וא"ת מאי שנא דדישון מזבח הפנימי אפילו קודם דישון לית ביה מעילה... ודשן מזבח החיצון מועלין בו לכולי עלמא דוקם דישון". וביישוב קושייתם נראה דלא דמו כלל וכלל. דדישון משבח החיצון הוא קיום בחפצא של האשר המדושן ולפיכך קודם דישון טרם נעשית מצותו ועדיין מועלים בו. אך דישון מזבח הפנימי אינו קיום בדשן עצמו אלא במזבח שממנו מסלקים את הדשן, שהמזבח חייב להיות נקי ומדושן כדי לאפשר הקרבה על טהרו; והיות שאין כאן קיום באפר, הרי שכבר נעשית מצות הדשן עוד לפני הדישון ולא שייך בו מעילה.

61. תלמוד בבלי מסכת יומא דף כז:

אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר את המערכה חייב. כיצד הוא עושה - פורקה חוזר וסודרה. - מאי אהני ליה - אלא פורקה זר, וסודרה כהן. - מתקיף לה רבי זירא: וכי יש לך עבודה שכשירה בלילה ופסולה בזר? - ולא? והרי אברים ופדרים! - סוף עבודה דיממא היא. - והרי תרומת הדשן! - תחלת עבודה דיממא היא, דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: קידש ידיו לתרומת הדשן - למחר אינו צריך לקדש, שכבר קידש מתחלת עבודה. - ואלא קשיא!

62. רש"י ליומא כז:

והרי תרומת הדשן - דכתיב כהונה

63. ריטב"א ליומא כז:

וכי יש לך עבודה כשרה בלילה ופסולה [בזר]. פי' ופסולה כולי האי לחייב עליה מיתה גבי זר, דאילו לאיפסולי ליכא מאן דפליג, דהא כתיב בה כהן בהדיא, דכתיב שם בצו את

אהרןהיה העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, אלא ודאי כדאמרן דעל חיוב מיתה הואדמתמה דמשמע ליה דכיון דכשרה בלילה ליכא למחשבה עבודה כולי האי לחייב על המיתה, ואע"ג דגבי הזר הקרב יומת לא כתיב יום, כיון דעיקר קרבנות אינם אלא ביום כדכתיב ביום צוותו.

64. רמב"ם תמידים ומוספים פרק ב הלכה יא

אימתי תורמין הדשן בכל יום, משיעלה עמוד השחר, וברגלים מתחלת שליש אמצעי של לילה, וביום הכפורים מחצות הלילה

65. תוספות יומא לג.

אביי מסדר מערכה כו' - תימה לי אמאי לא קא חשיב נמי תרומת הדשן דהויא נמי תחילת עבודה דיממא וצ"ל משום דזימנין מקדימין אותה מאשמורת הראשונה ומחצות הלכך לא קא חשיב לה שהיה הפסק גדול בינה ובין הני דקא חשיב אבל הנך דקא חשיב היו רגילין לעשותן בזה אחר זה אי נמי יש לומר תרומת הדשן עיקר מצותה רק בלילה אבל הני אי בעי למעבדינהו ביממא הרשות בידם.

66. ריטב"א יומא כז:

ופרקין תחלת עבודה דיממא היא. פי' וכיון דכן עבודת יום חשיבא, וא"ת והלא תרומת הדשן קודמת לסידור מערכה, והיכי הויא תרומת הדשן עבודת יום וסידור מערכה עבודתלילה, וי"ל דשאני סידור מערכה שפעמים רבים צריך לסדר המערכה בלילה כשכבוהגחלים, לצורך עבודת לילה ממש, משא"כ בתרומת הדשן שאינו נעשה לעולם אלא לצורך עבודת היום ובהתחלתו, שנתנה לו תורה בוקר לבקרו.

והרי תרומת הדשן. פי' ולוי מחייב עליה מיתה, ואפילו לרב נמי הוה מחייב אי לאו דכתיבעבודת מתנה ולא עבודת סילוק למעוטה.

67. חידושי ר' אליקים יומא כז:

ר' אליקים - והרי תרומת הדשן. דזר חייב עליה אליבא דלוי דמרבי לעיל עבודת סילוק

68. תלמוד בבלי מסכת יומא כז: כח.

אלא כי איתמר - הכי איתמר, אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר שני גזירי עצים - חייב, הואיל ועבודת יום היא. - מתקיף לה רבא: אלא מעתה תיבעי פייס! -אשתמיטתיה הא דתניא: מי שזכה בתרומת הדשן - זכה בסדור מערכה, ובסדור שני גזירי עצים. - למימרא דעבודת יום בעיא פייס, עבודת לילה לא בעיא פייס? והרי אברים ופדרים! - סוף עבודה דיממא היא, - והרי תרומת הדשן! - משום מעשה שהיה. למימרא דעבודת יום, ושזר חייב עליה מיתה - בעיא פייס, אין זר חייב עליה מיתה - לא בעיא פייס? והרי שחיטה! - שאני שחיטה, דתחלת עבודה היא. - אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי: והא אנן לא תנן הכי; אמר להם הממונה: צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה. ואילו זמן שני גזירי עצים - לא קתני! - הך דלית לה תקנתא - קתני, הך דאית לה תקנתא - לא קתני.

69. רש"י יומא כז:

אלא מעתה - דחשיבא כולי האי, שהיא עבודת יום, זר חייב עליה. למימרא דעבודת יום בעי פייס - מדאתקיף רבא אלא מעתה תבעי פייס - מכלל הך עבודה היא בעיא.

70. תוס' יומא כז: (ד"ה למימרא)

והדר פריך מתרומת הדשן אי ס"ל כרב דלא מיחייב זר אעבודת סילוק אלמא אע"גדלא מיחייב זר עלה בעי פייס וכן פרש"י למימרא דעבודת יום וחייב מיתה בזר בעיא פייס ולא נהירא מה שפי' בדדרך את"ל דסבר כרב דהא בירושלמי יש זר שתרם רבי יוחנן אמר חייב אלא י"ל דפריך ללישנא קמא דלעיל דקאמר עבודת לילה היא.

71. חומר בקודש (למחבר התפארת ישראל) פרק א'

ולפע"ד מה"ט נמי לא הניחו כל כך בנקלות לזר לשחוט בקרבן ציבור, דהרי בהדיא תנינא דהפיסו מי שוחט מי זורק, והרי לא

מצינו הפסה בישראל. אע"כ כתוספות דאין מניחין לשחוט רק מיוחסין, וישראל אין מורגלין להיות בקיאיין בהן ביחוסין, משע"כ כהנים ב"ד יושבין תמיד ובודקין אחר יחוסין...

72. בית הבחירה להמאירי יומא כה.

ומפייסין לשחיטה ואע"פ ששחיטתו כשרה בזר מ"מ מפייסין היו עליה מפני שלכתחילה צריכה כהן בקרבן התמיד אע"פ שבשאר קרבנות מותרין לכתחילה [בזר] כמו שיתבאר בפרק רביעי מ"ב א'

73. תוספות הרא"ש יומא כח.

משום מעשה שהיה. ה"מ למימר משום דתחלת עבודה דיממא הוא אלא דעדיפא מיניה קא משני, א"נ לעיל כנגד סידור המערכה שהיא בלילה חשיבא תרומת הדשן טפי כיון שהיא תחלת עבודה דיממא אבל כנגד סידור שני גזירי עצים שהוא ביום לא חשיבא מהאי טעמא הילכך איצטריך למימר משום מעשה שהיה.

74. ספר המצוות להרמב"ם מצות עשה ל

והמצוה השלישית היא שנצטוו הכהנים להסיר הדשן בכל יום מעל גבי המזבח וזה הוא הנקרא [יומא כב א וש"נ חולין קיז א וש"נ] תרומת הדשן. והוא אמרו יתעלה (ר"פ צו) ולבש הכהן מדו בד והרים את הדשן. וכבר התבאר דיני מצוה זו במסכת תמיד (כו. כח - ל ב, לג א) וכפורים (פ"ב ודף כ א, לג א):

75. רמב"ם תמידים ומוספים פרק ב הלכות י"טו

י הרמת הדשן מעל המזבח בכל יום--מצות עשה, שנאמר "והרים את הדשן" (ויקרא ו, ג); והיא עבודה מעבודות כהונה. ובגדי כהונה שתורם בהן הדשן--יהיו פחותין מן הכלים שמשמש בהן בשאר עבודות, שנאמר "ופשט, את בגדיו, ולבש, בגדים אחרים... והרים את הדשן" (ראה ויקרא ו, ג-ד): אינו אומר אחרים שיהיו בגדי חול, אלא שיהיו פחותין מן הראשונות, לפי שאין דרך ארץ שימזוג כוס לרבו, בבגדים שבישל בהן קדירה לרבו. **יא** אימתי תורמין הדשן--בכל יום, משיעלה עמוד השחר; וברגלים, משליש אחרון של לילה; וביום הכיפורים, מחצות הלילה. **יב** כיצד תורמין: מי שזכה לתרום, טובל ולובש בגדי הרמה, ומקדש ידיו ורגליו; ואומרים לו הזוהר שמה תיגע בכלי, עד שתקדש ידך ורגליך. ואחר כך לוקח המחיתה, ושל כסף הייתה; והיא הייתה נתונה במקצוע בין כבש למזבח, במערבו של כבש. ונוטל את המחיתה, ועולה לראש המזבח; ומפנה את הגחלים, הילך והילך, וחותה מן הגחלים שנתאכלו בלב האש, ויורד למטה לארץ. והופך פניו לצפון, ומהלך בארץ למזרח הכבש כמו עשר אמות כלפי הצפון; וצובר את הגחלים שחתה על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלושה טפחים, במקום שנותנים מוראות העוף, ודישון המזבח הפנימי והמנורה. וחתיה זו שחותה במחתה, ומוריד לרצפה אצל המזבח--היא המצוה של כל יום.

יג אחר שירד זה שתרם, רצים הכהנים ומקדשין ידיהם ורגליהם במהרה, ונוטלין את המגרפות ואת הצינורות, ועולין לראש המזבח; וכל אברי העולות ואימורי הקרבנות שלא נתאכלו כל הלילה, מחזירין אותם לצדדי המזבח. ואם אין הצדדין מחזיקין, סודרים אותם בכבש כנגד הסובב. ואחר כך גורפין את הדשן במגרפות מכל צדדי המזבח, ומעלין אותו ערימה על גבי התפוח, וגורפין מאותה הערימה בפסכתה, והוא כלי גדול שמחזיק לתך; ומורידין אותו למטה. וברגלים לא היו מורידין אותו, אלא מניחין הערימה גבוה באמצע המזבח, מפני שהוא נואי למזבח.

יד כל מי שרצה מן הכהנים--ממלא מן הדשן שהורידו למטה, ומוציא חוץ לעיר לשפך הדשן; ואין להוציא הדשן לחוץ פיס, אלא כל הרוצה. ומעולם לא נתעצל כוהן, מלהוציא את הדשן.

טו ואף על פי שאין הוצאתו לחוץ עבודה, אין בעלי מומין מוציאין אותו. וכשמוציאין אותו חוץ לעיר, מניחין אותו במקום שאין הרוחות מנשבות בו בחזקה, ולא הזרמים גורפים אותו; ולא יפזרנו שם--שנאמר "ושמו" (ויקרא ו, ג), שיניחנו בנחת. ואסור ליהנות בו.

76. שו"ת מהר"ם ש"ק על תרי"ג מצות מצוה קלב

מ"ע להרים את הדשן מעל המזבח בכל יום שנאמר והרים את הדשן והוא עבודה אליבא דכ"ע גם בהוצאת הדשן אמרי' בירושלמי

דאסור בזרים ואפי' בכהן בע"מ וברמב"ם ה' תמידין ומוספין כתב אעפ"י שאין הוצאתו לחוץ עבודה והרמב"ן עה"ת ר"ל דא"צ להוצאת הדשן בגדי כהונה והקשה המ"מ מירושלמי הנ"ל, ועוד יש פלוגתא דהרמב"ם כ' הוצאת הדשן הי' בכל יום והמפורשים הוכיחו דלא הי' בכל יום ולענ"ד י"ל דתרוויי' איתנהו דוודאי הוצאת הדשן כדי שיוכלו להעריך על המזבח המערכות כראוי ולזאת לדעת הרמב"ם שהקרבנות מרובים והי' צריך למערכות הוא בכלל המצוה להוציא הדשן בכל יום ואז הי' שייך הרמה והיא אסורה בזר ובעי' בגדי כהונה אבל כשלא הי' זמן להוציא הדשן או סמוך לרגל שאמרו חז"ל שהניחו דשן כיד שיראו הבאים כמה קרבנות הקריבו ונוי הוא ואיתא בר"פ גיד הנשה שהי' תפוח שמחזיק כשלוש מאות כור ואם אז הוציאו לא הוי עבודה ול"צ ב"כ כ"ל.

77. סה"מ להרס"ג עשה קל"ח. הערות הגרי"פ

ותרומת דשן. מ"ע להרים בכל יום מן הדשן של קרבנות מדכתבי (בפרשת צו) והריסאת הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח וגו'. ומנאה הרמב"ם (עשין ל'). אלאדלשון הרמב"ם ז"ל אינו מדוקדק במש"כ שם וז"ל שנצטוו הכהנים להסיר הדשן בכל יום מעל המזבח והיא הנקראת תרומת הדשן וכו' עכ"ל עיי"ש. ונמשך אחריו גם בחינוך (פרשתצו מצוה קל"א) עיי"ש. אבל אין המצוה להסיר את הדשן מעל גבי המזבח. אלא להרים ממנו מלא קומצו בלבד. כמבואר בפ"ב דיומא (כ"ד ע"א) עיי"ש. ואפשר דהרמב"ם לטעמי'אזיל שדעתו דבכל יום חייבין להסיר כל הדשן מעל גבי המזבח למטה. אחר תרומת הדשן. כמבואר בדבריו (בפ"ב מהלכות תמידין ומוספין ה"ג) וכנראה ס"ל דמאי דכתיב והרים אתהדשן וגו' והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה וגו' הכל מצוה אחת. שבתחילה תורם אתהדשן ואח"כ מוציאין כולו חוץ למחנה. ולכן כתב דהמצוה היה להסיר את הדשן מע"גהמזבח. אבל אין דעת שאר הראשונים ז"ל כן. ועי' מש"כ בזה במל"מ שם עיי"ש. ולאהרגיש בדברי הרמב"ם בסה"מ. אבל ראיתי במנין המצות הקצר שלו. וכן ברמזי המצות(שבריש הלכות תמידין ומוספין מצוה ד') וכן בפ"ב (מהלכות תמידין ומוספין ה"י) לא כתבלשון להסיר הדשן כמש"כ בסה"מ. אלא להרים הדשן כמש"כ שאר ראשונים ז"ל. ואכמ"לבה. והבה"ג לא מנה מצוה זו. ולא נתבאר טעמו. וכן כל הנמשכים אחריו לא מנאוה. אבלרבינו הגאון מנאה גם באזהרותיו אשר על סדר עשרת הדברות (דבור ראשון) עיי"ש:

78. רמב"ם, ביאת מקדש פרק ט

הלכה ב אף על פי שהזרים מוזהרין שלא יתעסקו בעבודה מעבודות הקרבנות אין חייבין מיתה אלא על עבודה תמה לא על עבודה שיש אחריה עבודה ואין הזר חייב מיתה אלא על ארבע עבודות בלבד על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בחג ועל ניסוך היין תמיד: **הלכה ח** הרמת הדשן צריכה כהן שנאמר ולבש הכהן מדו בד וגו' ואם הרים ישראל לוקה ואינו חייב מיתה אף על פי שאין אחריה עבודה שנאמר עבודת מתנה עבודת מתנה הוא שתהיה בכהן לבדו ואם קרב לה הזר חייב מיתה אבל עבודת סלוק אין חייבין עליה מיתה [וכן אם דישן מזבח הפנימי והמנורה אינו חייב מיתה]:

79. רמב"ם, ביאת מקדש פרק ה הלכה יז

וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה, מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא, וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה עומד על הרצפה, ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חבירו פסל, וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובד בו פסל.

80. רמב"ם תמידים ומוספים פרק ד הלכות ט

בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושני בזיכי לבונה כיצד הם עובדין, מפייסין בשחר אנשי אותו בית אב של משמר היוצא ומקריבין תמיד של שחר ושני כבשי עולה של מוספין, וכל שזכה בעבודה מעבודת התמיד של שחר הוא זוכה בה בשניכבשי מוסף, והמשמר האחר שנכנס בשבת מפייסין פייסות אחרות לתמיד של בין הערבים, ואלו ואלו חולקין בלחם הפנים.